

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหาวิจัย

นับตั้งแต่ทศวรรษ 1960 และ 1970 การเรียกร้องและการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จากสภาวะการณ์ของโลกยุคปัจจุบันที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เป็นปัจจัยหนึ่งที่กระตุ้นประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทและสิทธิหน้าที่ของตนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียกร้องสิทธิในรูปแบบของการรวมกลุ่มที่เชื่อมโยงปัจเจกบุคคลจำนวนมากที่มีเป้าหมายบางอย่างร่วมกัน เข้ามารวมกลุ่มกันเรียกว่า “ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม” เพื่อผลักดันสังคมให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ต้องการ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มคนที่เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวนั้น โดยมีความต่างจากการรวมกลุ่มรูปแบบอื่นตรงประเด็นของความต่อเนื่องในการขับเคลื่อน ผู้เข้าร่วมมีอุดมการณ์และมีเป้าหมายการดำเนินงานในแนวทางเดียวกัน มิใช่การรวมตัวแบบเฉพาะกิจหรือการทำงานร่วมกันภายในหน่วยงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานโดยไม่มี การเคลื่อนไหวผลักดันสังคมในรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหว

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีปรากฏอย่างกว้างขวางในสังคมการเมืองของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมกลุ่มแรกของประเทศไทยที่ชัดเจนที่สุด ได้แก่ ขบวนการเคลื่อนไหวของกรรมกร ซึ่งมียุทธวิธีในการขับเคลื่อนคือ การนัดหยุดงาน ต่อมาขบวนการเคลื่อนไหวของกรรมกรต้องหยุดชะงักกับทบทบาทยหลังทศวรรษ 2500 เนื่องจากประเทศไทยตกอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเผด็จการอย่างต่อเนื่อง ก่อนจะถูกโค่นล้มโดยขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่นำโดยนักศึกษาในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ภายหลังบรรยากาศการเมืองของไทยเป็นแบบเสรีประชาธิปไตยมากขึ้น ความคิดทางการเมืองของประชาชนที่แตกต่างจากรัฐบาลได้ถูกปลดปล่อยออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เกิดการก่อตัวที่สำคัญของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม 3 กลุ่ม คือ ขบวนการนักศึกษา ขบวนการประชาชน และขบวนการชาวนา ซึ่งทั้งสามกลุ่มมีลักษณะเป็นขบวนการทางชนชั้น ภายหลังจากจึงมีรูปแบบการเคลื่อนไหวอื่น ๆ เกิดขึ้นตามมา ก่อนจะสะดุดหยุดลงหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 ซึ่งถือเป็นยุคมืดของการมีส่วนร่วมทางการเมือง จนกระทั่งหลังจากคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523 จึงเกิดการกลับมาของขบวนการเคลื่อนไหวนำโดยองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และองค์กรสาธารณะซึ่งทำงานพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต่อมาการขยายตัวของการเคลื่อนไหวได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางหลังเหตุการณ์พฤษภาคม พ.ศ.2535 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่เปิดพื้นที่ให้แก่การเมืองภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอำนาจสาธารณะในสังคมการเมืองอย่างเป็นทางการ

ภายหลังการเลือกตั้งใน พ.ศ.2544 และ พ.ศ.2548 รัฐบาลพรรคไทยรักไทยโดยการนำของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นรัฐบาลที่มีความเข้มแข็งและมีเสียงข้างมากในสภาอย่างชัดเจน ก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์นำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเมืองจากข้อกล่าวหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน การแทรกแซงองค์อิสระทางการเมือง ระบบราชการ และสื่อสารมวลชน ผลประโยชน์ทับซ้อนกรณีการขายหุ้นชินคอร์ปอเรชั่น การใช้ความรุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการประกาศสงครามยาเสพติด ความรุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และข้อกล่าวหาเรื่องการเมืองรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และนำไปสู่การชุมนุมประท้วงอย่างยาวนานของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ซึ่งจบลงด้วยการรัฐประหารวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549

ต่อมาการเลือกตั้งใน พ.ศ.2550 และ พ.ศ.2554 แม้จะก่อให้เกิดรัฐบาลพรรคพลังประชาชนและรัฐบาลพรรคเพื่อไทย แต่ก็ยังเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองหลายครั้ง ทั้งในสมัยรัฐบาลสมัคร สุนทรเวช รัฐบาลสมชาย วงศ์สวัสดิ์ และวิกฤตการณ์ทางการเมืองในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จากการเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และการเสนอออกกฎหมายนิรโทษกรรม ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวชุมนุมประท้วงของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ซึ่งจบลงด้วยการรัฐประหารวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557

การเคลื่อนไหวต่อสู้ทางการเมืองในทศวรรษแห่งความขัดแย้งทางการเมืองไทย นับตั้งแต่ พ.ศ. 2548 – 2557 สะท้อนให้เห็นถึงการปรากฏขึ้นของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในบริบทสังคมการเมืองไทยที่ชัดเจนครั้งสำคัญ ถือได้ว่าเป็นจุดอำนาจใหม่ทางการเมือง ที่ทำหน้าที่ท้าทาย/ตรวจสอบ/ถ่วงดุลอำนาจของประชาธิปไตยระบอบรัฐสภาแบบตัวแทน การชุมนุมทางการเมืองนับเป็นการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างหนึ่ง ซึ่งมีได้เข้ามาทดแทนประชาธิปไตยระบอบรัฐสภา แต่เข้ามาเสริมระบอบประชาธิปไตยไทยในภาพรวมให้แข็งแกร่งขึ้น จากเดิมที่โครงสร้างอำนาจทางการเมืองแบ่งแยกออกเป็นอำนาจ 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ แต่บทบาทที่เพิ่มขึ้นของพลังขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง ส่งผลให้ระบอบการเมืองไทยเคลื่อนตัวเข้าสู่มิติใหม่ทางการเมือง นั่นคือการที่ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเข้าไปถ่วงดุลอำนาจกับอำนาจสามฝ่ายข้างต้น เป็นเสมือนขั้วอำนาจที่สี่เพิ่มเข้ามา

อย่างไรก็ตาม ได้เกิดข้อถกเถียงว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสังคมการเมืองไทยช่วงเวลาดังกล่าวไม่ได้มีลักษณะของความเป็นประชาสังคม (civil society) เพียงเท่านั้น แต่ยังคงก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบของประชาสังคมต่อประชาธิปไตย หรือการแสดงออกของประชาสังคมแบบอนาจารยะสังคม (uncivil society) ซึ่งต่อต้านประชาธิปไตยหรืออาจสร้างความอันตรายแก่ประชาธิปไตยได้ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2554, หน้า 57-95)

ด้วยการใช้ความรุนแรงหรือวิธีการที่ไม่เป็นอารยะ (uncivil) ซึ่งเคลื่อนไหวในรูปแบบและแนวทางที่เป็นปฏิปักษ์กับระบอบประชาธิปไตย แนวคิดเรื่องอนารยะสังคมนี้เป็นการโต้กลับแนวคิดที่เชิดชูบทบาทของประชาสังคมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบอบประชาธิปไตย แนวคิดอนารยะสังคมอธิบายว่าประชาสังคมไม่ได้เป็นคุณกับประชาธิปไตยเสมอไปและอาจเป็นโทษเสียด้วยซ้ำ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ประชาชนหรือผู้คนที่มารวมตัวเป็นประชาสังคมนั้นเป็นได้ทั้งวีรบุรุษ (heroes) และผู้ร้าย (villains) ของระบอบประชาธิปไตย (ชิบตี บัวคำศรี, 2556, หน้า 167-173)

สอดคล้องกับ ผาสุก พงษ์ไพจิตร ที่ได้วิเคราะห์สาเหตุของวิกฤตการณ์ทางการเมืองเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ผ่านบทบาทของกลุ่ม 3 กลุ่มสำคัญที่ประกอบเข้ากันเป็นพันธมิตร 3 ขา นั่นคือ กลุ่มนิยมศักดินา กองทัพ และชนชั้นกลางในเมือง โดยผาสุกมองว่าทั้ง 3 กลุ่มมีบทบาทอย่างสำคัญในวิกฤตการณ์ทางการเมืองใน พ.ศ. 2549 ทั้งนี้ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่เป็นแกนนำสำคัญในการเรียกร้องให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ลาออกนั้นเป็นชนชั้นกลางที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการกำหนดเนื้อหาหลักของการอภิปรายทางการเมืองในการขับไล่ พ.ต.ท.ทักษิณ ซึ่งชนชั้นกลางตามการนิยามของผาสุกนั้นประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ นักธุรกิจ ชนชั้นกลางกลุ่มที่สนใจการเมืองเป็นพิเศษ ซึ่งรวมถึงนักวิชาการ นักคิด ผู้นำสังคม คนทำงานสื่อ องค์กรพัฒนาเอกชน และคนงานนั่งโต๊ะที่มีการศึกษาทั่ว ๆ ไป (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2553, หน้า 1-2)

ดังที่ พวงทอง ภาวัตรพันธุ์ กล่าวว่า “ในสังคมไทย เสียงของคนเหล่านั้นมีน้ำหนักที่ทำให้ทัศนะของสังคมคล้อยตาม” (Pawakapan Puangthong, 2013, หน้า 102 อ้างถึงใน ชิบตี บัวคำศรี, 2556, หน้า 171) หากหยิบยืมแนวการวิเคราะห์ของแนนซี เบอร์มีโอ (Nancy Bermeo) มาใช้อาจเห็นได้ว่า แกนนำของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยนั้นต่างหากที่เป็นตัวเล่นหลักในการล้มรัฐบาล โดยแสวงความร่วมมือกับชนชั้นนำอื่นในสังคมทั้ง “นักวิชาการ อดีตนักการทูต สื่อมวลชน และองค์กรอิสระ” ประชาสังคมจึงไม่เชิงจะ “อนารยะ” เสียทีเดียว แต่ผู้นำของกลุ่มประชาสังคมต่างหากที่ “อนารยะ” และนำเอาประชาสังคมมาเคลื่อนไหวทางการเมือง มวลชนที่เข้าร่วมกับพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีฐานะเป็นเพียงลูกคู่เท่านั้น และถูกหยิบฉวยไปใช้เป็นเครื่องสร้างความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวของผู้นำพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยและชนชั้นนำอื่น ๆ ในสังคมไทย (ชิบตี บัวคำศรี, 2556, หน้า 171)

เมื่อมองความเปลี่ยนแปลงของบทบาทขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองแล้ว จะพบว่า ความสนใจในเรื่องการปฏิวัติในสถานการณ์โลกาภิวัตน์เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ของสภาพแวดล้อมทางการเมืองทั้งในระดับนานาชาติและในระดับชาติ เรียงรวม ๆ ว่า บริบททางการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก หรือจะพูดว่ายุคสมัยเก่าได้ยุติลงแล้ว บริบททางการเมืองแบบเก่าก็หมดความหมายไปแล้วเช่นกัน จนทำให้ฐานคิดในการศึกษาและมองปัญหาถูกทำให้เปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น กรอบและความเชื่อในการพิจารณาปัญหาการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศโลกที่สามไม่จำเป็นต้องเดินไปบนฐานคิดแบบทางเดียวของตะวันตกอีกต่อไป การปฏิวัติไม่จำเป็นต้องดำเนินไปภายใต้การนำของพรรคปฏิวัติที่มีการจัดตั้งมวลชนอันกว้างใหญ่ไพศาล ไม่จำเป็นต้องมีอุดมการณ์ปฏิวัติที่เป็นสากลและมีชนชั้นเดียวที่แน่นอน มวลชนปฏิวัติก็ไม่จำเป็นต้องมีจิตสำนึกทางการเมืองก่อน กล่าวโดยรวม ๆ

เงื่อนไขและปัจจัยของการปฏิวัติแบบที่เราเคยศึกษาและเชื่อกันมานาน บัดนี้ถูกทำให้ไร้ความหมายและความจำเป็นไปหมดสิ้น การปะทุขึ้นของคลื่นการปฏิวัติในอาหรับสปริงหรือฤดูใบไม้ผลิและการชุมนุมประท้วงอย่างยาวนานของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ไม่อาจศึกษาและวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีและความรู้ทางรัฐศาสตร์แบบเดิม ๆ ได้อีกต่อไป

มีคำกล่าวว่า ทฤษฎีถูกกำหนดโดยสภาพของสังคมและบริบททางประวัติศาสตร์ของแต่ละท้องที่และภูมิภาค (Foweraker & Landman, 1997, pp. 2) อีกนัยหนึ่งก็คือ “เนื้อหาทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจะต้องได้มาจากเรื่องราวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงนั่นเอง (Tenuto, 1997, pp. 2 อ้างถึงใน ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, 2556)

ดังนั้น มโนทัศน์และวิธีวิทยาในการศึกษาประวัติศาสตร์ภูมิปัญญาของไทย ที่สำคัญคือการเป็นอิสระจากกรอบทฤษฎีและกระบวนทัศน์ (paradigm) ที่มาจากสังคมและภูมิปัญญาตะวันตกเป็นหลัก ในแง่ของการศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย เราสามารถตั้งโจทย์และค้นหาวิธีวิทยาที่เหมาะสมรวมถึงข้อมูลหลากหลายที่เป็นของนอกตะวันตกได้ไม่น้อย เมื่อนั้นการพูดถึงการต่อยอดและศึกษาวิเคราะห์อย่างวิพากษ์วิจารณ์ก็จะปรากฏเป็นความจริงได้ (ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, 2556)

ประเทศไทย และประเทศโลกที่สามอื่น ๆ กำลังได้พบกับปรากฏการณ์ขบวนการทางสังคม 2 ประเภทที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ขบวนการที่มีพื้นฐานจากชนชั้น (เช่น สหภาพแรงงาน) และขบวนการใหม่ ๆ ที่โยงกับคนหลายชนชั้น เช่น ขบวนการสิ่งแวดล้อม ขบวนการสตรี ขบวนการนักศึกษา ฯลฯ ซึ่งกรณีของยุโรปตะวันตก เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงประวัติศาสตร์ 2 ช่วงที่ต่างสมัยกัน นอกจากนั้นกรณีประเทศโลกที่สาม ขบวนการทางสังคม 2 ประเภทนี้ยังแยกออกจากกันลำบาก เพราะว่าเกิดในสังคมเดียวกันและพร้อม ๆ กัน ดังนั้น จึงโยงกันอย่างแยกไม่ออก คือโยงกันผ่านผู้ร่วมขบวนการ ผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม และการมีประสบการณ์ร่วมกันภายใต้บริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองเดียวกัน

ขบวนการทางสังคมของประเทศไทยช่วงทศวรรษ 2523 เกิดขึ้นในบริบทที่ผู้ร่วมขบวนการมีจุดมุ่งหมายจะก่อตั้งและพัฒนาระบบและโครงสร้างประชาธิปไตย เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่ง เช่น การเกิดขึ้นขององค์กรพัฒนาเอกชน เครือข่ายทางสังคมการเมืองต่าง ๆ ที่มีชนชั้นกลางของไทยเป็นกลุ่มที่ตื่นตัวทางการเมืองและมีบทบาทเป็นนักเคลื่อนไหว โดยคาดหวังว่าโครงสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะกำจัดอำนาจรัฐที่ครอบงำและข่มขู่ประชาชน ยอมให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสังคมไปสู่สังคมและเศรษฐกิจที่มีความเสมอภาค และมีความยุติธรรมมากขึ้น พวกเขาคาดหวังให้ระบอบประชาธิปไตยนำสังคมสู่การพัฒนาและรัฐบาลลดทอนความเป็นอำนาจนิยมจนสูญสิ้น

ประสบการณ์ของลาตินอเมริกาที่ระบอบประชาธิปไตยมิได้นำไปสู่ความคาดหวังของชนชั้นกลางสิ่งที่คาดหวังไว้ล้วนเป็นภาพมายา กรณีของประเทศไทยท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองในทศวรรษที่ผ่านมา ช่วง พ.ศ.2548-2557 นี้ดูจะสอดคล้องกับประสบการณ์ที่ลาตินอเมริกา กล่าวคือ ชนชั้นกลางไทย

ส่วนมากพบว่าหลังจากที่ได้พยายามสถาปนาระบบประชาธิปไตยขึ้นมาได้แล้ว ผู้คนก็ยังมีอาจมีส่วนร่วมในขบวนการทางการเมืองอย่างสมบูรณ์ รัฐบาลไทยยังคงองค์ประกอบของรัฐบาลอำนาจนิยมไว้อย่างเหนียวแน่น ยิ่งเมื่อได้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และมีระบบการสื่อสารที่ทันสมัย ก็ยิ่งแหลมคมในกระบวนการควบคุมประชาชน รัฐบาลไทยยอมตอกอยู่ภายใต้อิทธิพลของตลาดเสรี และกระบวนการโลกาภิวัตน์ ในกระบวนการนี้รัฐก็ปฏิเสธที่จะจรรโลงความเสมอภาคและเสรีภาพของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

อย่างไรก็ตามทั้งที่ลาตินอเมริกา ประเทศโลกที่สามอื่น ๆ และประเทศไทย ขบวนการเพื่อสิทธิเรื่องการเข้ามาหากิน หรือแม้แต่เรื่องสิทธิมนุษยชนของคนระดับล่างเป็นประเด็นที่นำไปสู่ขบวนการ หรือเป็นประเด็นที่ต้องเคลื่อนไหว ซึ่งมีความสำคัญพอ ๆ กันหรืออาจจะมากกว่าประเด็นเรื่องการก่อตั้งระบอบประชาธิปไตยเสียอีก

การศึกษาวิจัย เพื่อสังเคราะห์ประมวลองค์ความรู้จากการศึกษาที่เกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการเมืองไทย ช่วง พ.ศ.2547-2559 ว่ามีลักษณะอย่างไร จะทำให้เกิดความกระจ่างและมีข้อค้นพบใหม่ ๆ เรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมร่วมสมัยในประเทศไทยได้ดีที่สุด อันเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำสู่การสร้างแนวคิด ทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการเมืองไทยที่มีความสอดคล้องกับบริบทแบบสังคมไทยจากเรื่องราวของขบวนการเคลื่อนไหวร่วมสมัยเหล่านี้ได้

1.2 วัตถุประสงค์

1) เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการเมืองไทย ช่วง พ.ศ. 2547-2559

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) สามารถมีองค์ความรู้เกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการเมืองไทย ช่วง พ.ศ.2547-2559 ที่มีการจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาทางวิชาการและอธิบายทำนายปรากฏการณ์ขบวนการเคลื่อนไหวของไทยได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสังคมการเมืองไทย

2) สามารถมีองค์ความรู้เกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในการเมืองไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการความขัดแย้งในสังคมการเมืองไทยตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับพื้นที่ ขององค์กรหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมการเมืองไทย

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การสังเคราะห์องค์ความรู้ หมายถึง การรวบรวม คัดสรรผลงานวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของไทย มาบูรณาการผลการวิจัยทั้งหมดเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในเรื่องที่ศึกษา โดยเป็นการพัฒนาต่อยอดจากผลงานวิจัยเดิมให้

เป็นความรู้ที่น่าสนใจซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าใจได้ จัดหมวดหมู่ความรู้ที่ได้ให้เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย และเผยแพร่สู่สาธารณชน

ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง หมายถึง การกระทำรวมหมู่ของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายทางสังคม บางอย่างร่วมกัน เพื่อผลักดันการเมืองให้เคลื่อนไหวไปในทิศทางที่ต้องการหรือเพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มคนที่เข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการเมืองไทย ช่วง พ.ศ. 2547-2559

ข้อค้นพบจากงานวิจัย หมายถึง ผลของงานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์นั้นได้องค์ความรู้ในด้านใดบ้าง เช่น อุดมการณ์ เจตจำนง การจัดโครงสร้างองค์กร ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกี่ยวกับเพศสภาพ ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกี่ยวกับการสาธารณสุข ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกี่ยวกับความขัดแย้ง ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย คนด้อยสิทธิด้อยโอกาส และขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

1.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในการเมืองไทย ช่วง พ.ศ.2547-2559 จะมีรูปแบบการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์แบบผสมผสาน (Mixed Method) ดังต่อไปนี้

1) การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) คือ การใช้ระเบียบวิธีทางสถิติเป็นการนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ และบูรณาการข้อค้นพบของรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด การสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Intigrative analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of research)

2) การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) คือ การสังเคราะห์เนื้อหาสาระเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ โดยใช้วิธีการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายจะได้บทสรุปรวมข้อค้นพบของรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์โดยอาจยังคงสาระของงานวิจัยและวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่องไว้ด้วย หรืออาจจะนำเสนอบทสรุปรวมลักษณะภาพรวมโดยไม่คงสาระของงานวิจัยและวิทยานิพนธ์แต่ละเรื่องก็ได้